

در ماهیت مقاله

مقاله به مثابه یک سخن به روز و اضطراری که ناشی از حوادث جاری است عصاره هر کتابی است و زنده‌ترین کتب مقاله‌وارند. حتی قرآن کریم مجموعه‌ای از مقالات محسوب می‌شود که جملگی برخاسته از احوال و حوادث روز زندگی پیامبر و جامعه عرب جاهلی است که با مطالعه قرآن به آسانی می‌توان به آن زمانه و اوضاع و ماهیات حوادثش راه برد و در آن شرایط حاضر شد. از این لحاظ قرآن عین زندگینامه خود نوشت رسول خدا از زبان روح القدس است که به او و از دل و اندیشه او به او املاء کرده است.

مجموعه مقالات ما نیز دارای چنین ماهیتی هستند و اکثر کتاب‌های ما در حقیقت مجموعه مقالات می‌باشند که گاه هر بند و پاراگرافی در حکم یک مقاله مستقل است.

و اما مقالات اخیر ما پس از تألیف ام‌الکتاب (نزول و عروج روح...) دارای کیفیتی دگرند و گوئی که مجموعه معارف گذشته‌ام در این مقالات آخرالزمانی تبدیل به لقمه‌هائی فشرده شده و روح این ایام نیز در آن دمیده شده است و مطالعه این مقالات اخیر به مثابه مطالعه مجموعه آثار ماست به زبان و احوال این روزها!

مقاله به معنای گزیده گوئی درباره موضوع واحد و مشخصی به طور خلاصه است که خیلی سریع به معنا یا نتیجه‌ای علنی منجر می‌شود. بدین ترتیب کامل‌ترین مقاله همچون کلمات قصار است که در جمله‌ای واحد حقیقتی بزرگ می‌درخشد! قرآن کریم سرشار از چنین کلماتی است که آیات نامیده می‌شود. پس از قرآن عالی‌ترین مقالات و کلمات قصار از علی^(ع) به یادگار مانده است که دریائی از عرفان و حکمت است.

بنابراین مقاله‌نویسی و گزیده گوئی و کلمات قصار به مثابه عالی‌ترین مرتبه از اندیشه و قلم در قلمرو تبیین و ابلاغ و ارشاد و هدایت است. که گاه یک جمله کوتاه و چند کلمه‌ای می‌تواند سرنوشتی را زیر و رو نموده و تعالی بخشد.

و اما کوتاه‌ترین و عالی‌ترین و کامل‌ترین و بلکه مطلق همه مقالات و سخنان قصار و آثار و معارف و زندگانی بنده «کلمة‌اللاه» است که مجموعه آثار و معارف من به مثابه تأویل و شرح این کلمه می‌باشد.

علی اکبر خانجانی

۱۴۰۱/۰۳/۰۸